

بررسی قوانین مرتبط با آب در ایران

اردوان نیکنام^۱

مشخصات نویسنده اول

۱- معاون برنامه ریزی شرکت آبفای فارس، کارشناس رسمی دادگستری و عضو انجمن آب و فاضلاب ایران
(ardavannik@yahoo.com)

چکیده

دستیابی به توسعه پایدار و همه جانبه کشور پهناور ایران با لحاظ ویژگی های جغرافیایی و اقلیمی آن بدون توجه به مطالعات پایه، قوانین و مقررات موجود و نیز بسط و توسعه این قوانین با در نظر گرفتن نیازها و مقتضیات زمانی و مکانی جدید، ممکن نخواهد بود. بررسی اجمالی قوانین، آیین نامه ها، ساختار حقوقی و قانونی و نحوه گردش کار قوانین و موضوعات مرتبط با مقوله آب در کشور همراه با ارائه پیشنهاداتی جهت کارایی بیشتر این قوانین و ساختارها موضوع این نوشتار خواهد بود. در پایان نیز به تفصیل نقش و سهم آب در برنامه چهارم توسعه به عنوان یک مصداق و نیز پیش نویس قانون جامع آب کشور مورد بررسی و مذاقه قرار می گیرد.

واژگان کلیدی: قانون، آیین نامه، قوانین مرتبط با آب، قانون برنامه چهارم توسعه، قانون جامع آب کشور

۱- مقدمه

چندین دهه است که مسائل آلودگی محیط زیست شامل آب، خاک و هوا یکی از موضوعات مهم و حتی نگران کننده، در سطح داخلی، منطقه ای و بین المللی به شمار می رود و بر همین اساس در راستای مقابله با آن در عرصه های یاد شده قوانین و مقررات و نیز پروتکل ها و آیین نامه های متعددی تدوین و تصویب شده است. در این رهگذر، کشور ما نیز از قافله دور نمانده است و در قلمرو قانون اساسی و قوانین عادی و نیز ضوابط و مقررات قانونی دیگر، علاوه بر هماهنگی با بسیاری از مقررات بین المللی و اقدامات داخلی در جهت حفاظت از منابع طبیعی مانند آب و محیط زیست که از آن بعنوان میراث بزرگ بشریت یاد می گردد، گام های مهم و قابل توجهی برداشته است و در این رابطه در قوانین حتی به تعیین پاسخ های کیفی و غیر کیفی نیز مبادرت نموده است تا بهتر بتوان از این نعمت الهی و بستر ضروری استمرارزیست و حیات تمامی موجودات و به ویژه انسان حمایت نمود. از آنجایی که دستیابی به توسعه پایدار و همه جانبه کشور پهناور ایران با لحاظ ویژگی های جغرافیایی و اقلیمی آن بدون توجه به مطالعات پایه، قوانین و مقررات موجود و نیز بسط و توسعه این قوانین با در نظر گرفتن نیازها و مقتضیات زمانی و مکانی جدید، ممکن نخواهد بود. بررسی اجمالی قوانین، آیین نامه ها، ساختار حقوقی و قانونی، نحوه گردش کار قوانین و موضوعات مرتبط با مقوله آب در کشور موضوع این نوشتار خواهد بود.

۲- شرح

از ابتدای قانونگذاری در ایران تا حال بخشی از قوانین و مقررات مهم در دو قالب اصول مربوط به قانون اساسی و قوانین عادی در این زمینه تدوین و تصویب گردیده اند. در جمهوری اسلامی، اصول چهل و پنجم و پنجاهم قانون اساسی به موضوع محیط زیست و منابع طبیعی مانند منابع آب اختصاص یافته است. قوانین عادی بسیاری نیز در این خصوص در قبل و بعد از انقلاب به تصویب و تایید رسیده است که به اجمال مورد بررسی و اشاره قرار می گیرند.

الف- اصول قانون اساسی

همایش ملی بحران آب، جرائم و آسیب‌ها (از علت‌شناسی تا پیشگیری)

۲۶ مهر ۱۳۹۶

۱- اصل چهل و پنجم قانون اساسی : انفال و ثروت های عمومی از قبیل زمینهای موات و رها شده، معادن، دریاها، دریاچه ها، رودخانه ها و سایر آبهای عمومی، کوهها، دره ها و جنگلها، نیزارها، بیشه های طبیعی، مراتعی که حریم نیست، ارث بدون وارث و املاک مجهول المالک و اموال عمومی که از غاصبین مسترد می‌شود، در اختیار حکومت اسلامی است تا برطبق مصالح عامه نسبت به آنها عمل نمایند، تفصیل و ترتیب استفاده از هر یک را قانون معین می‌کند.

۲- اصل پنجاهم قانون اساسی : در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط زیست که نسل امروز و نسل های بعد، باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی می‌گردد. از این رو فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند ممنوع است.

ب- قوانین عادی و آئین نامه های اجرایی

- قوانین عادی

۱- قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست

۲- قانون مدیریت پسماندها

۳- قانون برنامه های چهارم و پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور

۴- قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور

۵- قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور

۶- موادی از قانون مجازات اسلامی

۷- قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی کشور

۸- قانون مناطق دریایی ایران در خلیج فارس و دریای عمان

۹- قانون حفاظت دریا و رودخانه های مرزی از آلودگی های نفتی

۱۰- قانون اراضی مستحدث و ساحلی

۱۱- قانون حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه های مرزی

۱۲- قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

۱۳- قانون تشکیل وزارت نفت

۱۴- قانون شهرداری ها

۱۵- قانون توزیع عادلانه آب

۱۶- قانون تشکیل شرکت های آب و فاضلاب

۱۷- قانون تشکیل شرکت های آب و فاضلاب روستایی

۱۸- قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی

- آئین نامه های اجرایی

۱- آئین نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط

۲- آئین نامه جلوگیری از آلودگی آب

۳- آئین نامه اجرایی بند الف ماده ۱۰۴ قانون برنامه سوم توسعه کشور

۴- آئین نامه اجرایی قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی کشور

۵- آئین نامه اجرایی قانون حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه های مرزی

۶- آئین نامه بهداشت محیط

۷- آئین نامه مدیریت پسماند [۱].

- آرای وحدت رویه محاکم دیوان عالی کشور و دیوان عدالت اداری

۳- بررسی اجمالی قوانین و ساختار بخش آب کشور

در حوزه قوانین وزارت نیرو، اگر چه لایحه قانونی راجع به تأسیس وزارت آب و برق در سال یکهزار و سیصد و چهل و دو شمسی به تصویب رسیده و در منابع قانونی برای اولین بار امور مربوط به آب و برق در حوزه مأموریت‌های یک وزارتخانه قرار گرفته است، لکن سوابق قانونی فعالیت‌های مرتبط با وزارت نیرو به قانون مدنی مصوب ۱۳۰۷ شمسی باز می‌گردد و پس از آن قانون راجع به قنوت مصوب ۱۳۰۹ شمسی را در منابع قانونی داریم که کماکان برخی مواد آن معتبر بوده و قابلیت اجرایی دارد. در طول حدود ۸۰ سال گذشته بالغ بر ۲۵۰ قانون و تبصره (مستقل) بودجه به تصویب رسیده که به طور متوسط هر سال سه قانون به حجم منابع قانونی این حوزه اضافه شده است. تورم و تراکم قوانین خاص وزارت نیرو و درهم تنیدگی و تراخات قانونی آنها، همچنین حجم گسترده قوانینی که موضوعاً منتفی شده و قابلیت اجرایی خود را از دست داده یا منسوخ شده و یا در مورد اعتبار یا عدم اعتبار آنها بین مراجع مختلف اختلاف نظر وجود دارد از یک سو و سردرگمی مردم و سرمایه‌گذاران در برخورد با حجم انبوه قوانین پراکنده و پاره پاره از سوی دیگر، همواره دست اندرکاران حوزه آب و برق را برآن داشته که اقدام به پالایش، تنقیح و یکپارچه و روان سازی قوانین حوزه های مربوط به خود کند. در این رهگذر پیش نویس قوانینی همچون «قانون جامع آب» یا «قانون برق ایران» که با همین رویکرد با هدف تجمیع قوانین و حذف قوانین غیرمعتبر و توسعه پتانسیل های قانونی به منظور گشودن فضاهای باز و روان برای اجرای مأموریت‌های وزارت در چند ساله اخیر مورد مطالعه و تدوین قرار گرفته شاهد بر این مدعا می باشد. هرچند در بین صاحب نظران و اندیشمندان در تعریف کلیات، اهداف، مقاصد و شیوه های تنقیح قوانین اختلاف نظر وجود دارد، اما اتفاق نظر مسوولان و مدیران ارشد بر سر اصل مقوله پالایش و روان سازی قوانین صحت این نظریه را پس از حدود یک صد سال قانونگذاری و تورم شدید قوانین به اثبات رسانده است [۲].

با پیروزی انقلاب اسلامی و متعاقب تغییرات سیاسی و اجتماعی، ساختار نهادهای اداری نیز دگرگون گردید. در وزارت نیرو، سازمان انرژی اتمی از پیکره وزارت منتزع و به سازمانهای وابسته به نخست وزیری و بعدها به ریاست جمهوری الحاق گردید. نکته بسیار مهمی که در ادامه بررسی روند تغییرات ساختار تشکیلاتی وزارت نیرو مشاهده میشود سکون و رکود قوانین و مقررات اساسی مربوط به ساختار تشکیلاتی وزارتخانه پس از پیروزی انقلاب می باشد، به نظر میرسد درگیر شدن جمهوری اسلامی ایران در جنگ هشت ساله و متعاقب آن به تعویق افتادن برنامه های توسعه عامل عمده این سکون باشد و از این روست که قوانین تشکیلاتی سالهای دفاع مقدس، بیشتر جنبه موضعی دارند تا اینکه متوجه تغییرات بنیادی در ساختار تشکیلاتی باشند، لیکن برنامه های اول و دوم توسعه، ضرورت اصلاح ساختار تشکیلاتی را ایجاب نمود. در سال هزار و سیصد و پنجاه و نه هجری شمسی براساس لایحه قانونی راجع به ادغام و تجدید نظر در حوزه فعالیت تعدادی از شرکتهای وابسته به وزارت نیرو، بخش آب و برق، شرکتهای آب و برق منطقه ای هرمزگان، سیستان و بلوچستان، کرمان، آذربایجان، شمال، غرب و شرکت خدمات مهندسی آب و برق از یکدیگر تفکیک گردیدند و هر کدام بصورت یک شرکت مستقل در نظر گرفته شدند بنابراین از نظر تشکیلاتی بین دو بخش آب و برق تمیز و تفکیک بیشتری بعمل آمد، ضمناً براساس لایحه قانونی راجع به تغییرات وظایف وزارت نیرو در همین سال، وظیفه اداره آب مشروب کلیه شهرها به استانداریها و شهرداریهای ذیربط محول گردید و آن قسمت از تشکیلات آب منطقه ای که عهده دار این وظیفه بود، به شهرداری یا استانداری مربوطه منتقل گردید. اداره آبیاری و تشکیلات مربوط به رودخانه ها نیز به وزارت کشاورزی و عمران روستائی یا استانداری ذیربط منتقل گردید لیکن

همایش ملی بحران آب، جرائم و آسیب‌ها (از علت‌شناسی تا پیشگیری)

۲۶ مهر ۱۳۹۶

تهیه و اجرای طرح‌های بزرگ تامین آب و آبرسانی تا محدوده شهرها و همچنین استفاده از منابع بزرگ آب و تهیه و اجرای طرح‌های آبیاری و زهکشی مربوطه همچنان بعهده وزارت نیرو و سازمان‌های آب منطقه ای گذارده شد.

دیگر رخداد بسیار مهم، تصویب قانون توزیع عادلانه آب است که در سال هزار و سیصد و شصت و یک هجری شمسی از تصویب مجلس شورای اسلامی گذشت، این قانون که مشتمل بر پنج فصل و پنجاه و دو ماده بود، در واقع جانشین قانون آب سابق به حساب می‌آمد و قانونگذار سعی کرده بود با توجه به فقه اسلامی حدود مواد را تعیین نماید. به لحاظ اهمیت این قانون برای دست اندرکاران صنعت آب و همچنین مقایسه آن با قانون آب سابق، در اینجا به معرفی فصول قانون مزبور اقدام می‌گردد:

فصل اول ، مالکیت عمومی و ملی آب

فصل دوم ، آبهای زیرزمینی

فصل سوم ، آبهای سطحی

فصل چهارم ، وظایف و اختیارات

فصل پنجم ، جبران خسارات ، تخلفات و جرائم و مقررات جبران خسارات

ماده بیست و نهم این قانون که در واقع شرح وظیفه بخش آب وزارت نیرو است در این قانون به گونه ذیل تعریف شده است :
ماده بیست و نه ، وزارت نیرو موظف است بمنظور تامین آب مورد نیاز کشور از طریق زیر اقدام مقتضی بعمل آورد:

الف، مهار کردن سیلابها و ذخیره نمودن آب رودخانه ها در مخازن سطحی یا زیرزمینی

ب ، تنظیم و انتقال آب با ایجاد تاسیسات آبی و کانالها و خطوط آبرسانی و شبکه های آبیاری یک و دو

ج ، بررسی و مطالعه کلیه منابع آبهای کشور

د ، استخراج و استفاده از آبهای زیرزمینی و معدنی

ه ، شیرین کردن آب شور در مناطق لازم

و ، جلوگیری از شور شدن آبهای شیرین در مناطق لازم

ز ، کنترل و نظارت بر چگونگی و میزان مصارف آب و در صورت لزوم جیره بندی آن

ظ ، انجام سایر اموری که موثر در تامین آب باشد [۳].

چنین بنظر می‌رسد که با وضع این قانون و در جهت اجرای آن، تشکیلات وزارت نیرو و ساختار تشکیلاتی بخش آب می‌بایست دگرگونی متناسب را بیابد، چراکه وضع قانون توزیع عادلانه آب در حقیقت به معنای آن است که قانون آب سابق کفایت لازم را نداشته، بنابراین وضع قانون جدید ضرورت یافته است، اما تحقق این قانون نیازمند تناسب ساختار تشکیلاتی در بخش آب کشور شد.

- گزیده ای از قوانین برنامه چهارم توسعه مرتبط با صنعت آب (به عنوان یک مصداق):

ماده ۱۰ بند ۲ : در طول سالهای برنامه چهارم، حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) از تسهیلات اعطایی کلیه بانکهای

کشور با هماهنگی دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط به بخش آب و کشاورزی اختصاص می‌یابد.

ماده ۱۷: دولت مکلف است، نظر به جایگاه محوری آب در توسعه کشور، منابع آب کشور را با نگرش مدیریت جامع و

توأمأ عرضه و تقاضا در کل چرخه آب با رویکرد توسعه پایدار در واحدهای طبیعی حوزه‌های آبریز با لحاظ نمودن ارزش اقتصادی آب، آگاه‌سازی عمومی و مشارکت مردم به گونه‌ای برنامه‌ریزی و مدیریت نماید که هدفهای زیر تحقق یابد:

الف: اجرای مفاد تبصره (۱) ماده (۱۰۶) و ماده (۱۰۷) قانون برنامه سوم توسعه در طول اجرای برنامه چهارم توسعه و با

اصلاح ساختار مصرف آب و استقرار نظام بهره‌برداری مناسب و با استفاده از روشهای نوین آبیاری و کم‌آبیاری، راندمان آبیاری و

به تبع آن کارایی آب به ازای یک متر مکعب در طی برنامه بیست و پنج درصد (۲۵٪) افزایش یافته و با اختصاص به محصولات

با ارزش اقتصادی بالا و استفاده بهینه از آن موجبات افزایش بهره‌وری آب را فراهم سازد.

همایش ملی بحران آب، جرائم و آسیب‌ها (از علت‌شناسی تا پیشگیری)

۲۶ مهر ۱۳۹۶

ب: به منظور ایجاد تعادل بین تغذیه و برداشت سفره‌های آب زیرزمینی در دشتهای با تراز منفی، دولت مکلف است با تجهیز منابع مالی مورد نیاز و تمهیدات سازه‌ای و مدیریتی، مجوزهای بهره‌برداری در این دشتها را بر اساس مصرف معقول [موضوع ماده (۱۹) قانون توزیع عادلانه آب] که با روشهای نوین آبیاری قابل دسترس است، اصلاح نماید به طوری که تا پایان برنامه چهارم تراز منفی سفره‌های آب زیرزمینی بیست و پنج درصد (۲۵٪) بهبود یابد.

ج: ارزش اقتصادی آب در هر یک از حوزه‌های آبریز، با لحاظ ارزش ذاتی و سرمایه‌گذاری، برای بهره‌برداری حفاظت و بازیافت در برنامه‌های بخشهای مصرف منظور گردد. آیین‌نامه اجرایی این بند در طی سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

د: به منظور تسریع در اجرای طرحهای استحصال، تنظیم، انتقال و استفاده حداکثر از آبهای رودخانه‌های مرزی و منابع آب مشترک، دولت موظف است سالانه دو درصد (۲٪) از مجموع اعتبارات طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بودجه عمومی را در لوایح بودجه سنواتی تحت برنامه مستقل منظور و در چارچوب موافقتنامه‌های متبادله بین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت نیرو برای اجرای طرحهای مذکور به صورت صددرصد (۱۰۰٪) تخصیص یافته، هزینه نماید.

ه: طرحهای انتقال آب بین حوزه‌ای از دیدگاه توسعه پایدار، با رعایت حقوق ذی‌نفعان و برای تأمین نیازهای مختلف مصرف، مشروط به توجیه فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی و منافع ملی مورد نظر قرار گیرد.

و: مبادله آب با کشورهای همجوار با رعایت اصل هفتاد و هفتم (۷۷) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و منافع ملی و توجیه‌های فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی بر اساس طرح جامع آب کشور و با تصویب هیئت وزیران به عمل آید.

ز: فرهنگ صحیح و منطقی مصرف آب، از طریق تدوین الگوی مصرف بهینه آب، اصلاح تعرفه‌ها برای مشترکین پرمصرف، به تدریج با نصب کنتورهای جداگانه برای کلیه واحدهای مسکونی و اجرای طرحهای مدیریت مصرف آب در شهرها و روستاهای کشور گسترش یابد.

تبصره- قانون الحاق یک بند و دو تبصره به ماده (۱۳۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۰/۸/۶ (موضوع تعیین الگو و هزینه‌های مازاد بر الگوی مصرف آب) برای دوره برنامه چهارم (۱۳۸۸-۱۳۸۴) تنفیذ می‌گردد.

ح: هماهنگی اعتباری در تهیه و اجرای همزمان طرحهای تأمین آب و طرحهای مکمل، نظیر شبکه‌های آبیاری و زهکشی در پایین‌دست و طرحهای آبخیزداری در بالادست سدهای مخزنی به‌عمل آید.

ط: برای تداوم اجرای احکام تبصره (۷۶) قانون برنامه دوم توسعه و ماده (۱۰۶) قانون برنامه سوم توسعه و به منظور گسترش سرمایه‌گذاری، با اولویت در طرحهای شبکه‌های آبیاری، زهکشی و طرحهای تأمین آب، که دارای توجیه فنی و اقتصادی هستند، منابع عمومی با منابع بانک کشاورزی و بهره‌برداران تلفیق می‌گردد. در آیین‌نامه اجرایی این بند که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، چگونگی تعیین عناوین و سهم حمایت دولت مشخص می‌گردد.

ی: برنامه‌های اجرایی مدیریت خشکسالی را تهیه و تدوین نماید.

ک: آیین‌نامه‌های اجرایی این ماده با پیشنهاد وزارت نیرو و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

ماده ۵۹: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است، با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست و سایر دستگاه‌های مرتبط، به منظور برآورد ارزشهای اقتصادی منابع طبیعی و زیست‌محیطی و هزینه‌های ناشی از آلودگی و تخریب محیط زیست در فرایند توسعه و محاسبه آن در حسابهای ملی، نسبت به تنظیم دستورالعمل‌های محاسبه ارزشها و هزینه‌های موارد دارای اولویت از قبیل: جنگل، آب، خاک، انرژی، تنوع زیستی و آلودگی‌های زیست‌محیطی در نقاط حساس اقدام، و در مراجع

ذی‌ربط به تصویب برساند. ارزشها و هزینه‌هایی که دستورالعمل آنها به تصویب رسیده، درامکان‌سنجی طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در نظر گرفته خواهد شد.

ماده ۶۶: کلیه دستگاه‌های اجرایی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی موظف‌اند، جهت کاهش اعتبارات هزینه‌ای دولت، اعمال سیاستهای مصرف بهینه منابع پایه و محیط زیست، برای اجرای برنامه مدیریت سبز شامل: مدیریت مصرف انرژی، آب، مواد اولیه و تجهیزات (شامل کاغذ)، کاهش مواد زائد جامد و بازیافت آنها (در ساختمانها و وسایط نقلیه)، طبق آیین‌نامه‌ای که توسط سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید، اقدام نمایند.

ماده ۷۵: با توجه به وجود دوره‌های آب و هوایی خشک در کشور، دولت مکلف است در سرمایه‌گذاری‌های جدید فصلهای کشاورزی، منابع طبیعی، منابع آب و عمران شهری و روستایی (برنامه‌های آب شهری و روستایی)، مهار آبها، اصلاح روشهای آبیاری (با همکاری بخشهای غیر دولتی) و تقویت نظام بیمه محصولات کشاورزی، کشور را برای مقابله با عوارض خشکسالی مجهز نماید.

ماده ۱۳۴: صدور هرگونه مجوز بهره‌برداری از منابع آب سطحی یا زیرزمینی و شبکه توزیع شهری برای مصارف واحدهای بزرگ تولیدی، صنعتی، دامداری، خدماتی و سایر مصارفی که تولید فاضلاب با حجم زیاد می‌کنند و همچنین استمرار مجوزهای صادره در گذشته، منوط به اجرای تأسیسات جمع‌آوری فاضلاب، تصفیه و دفع بهداشتی پساب است. تا زمان اجرای تأسیسات مناسب، از واحدهای مصرف کننده آب با توجه به نوع و میزان آلودگی، جرایمی بر مبنای آیین‌نامه و تعرفه مصوب دولت اخذ می‌گردد که پس از واریز به خزانه، معادل وجوه واریزی از محل اعتبارات ردیف خاصی که در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی خواهد شد در اختیار سازمان حفاظت محیط زیست قرار گیرد و برای طرحهای حفاظت کیفی منابع آب و تصفیه دفع بهداشتی فاضلاب هزینه خواهد شد. وزارت نیرو با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست کشور و دستگاه اجرایی ذی‌ربط نسبت به تهیه آیین‌نامه اجرایی این ماده و پیشنهاد آن برای تصویب در هیئت وزیران اقدام خواهد کرد [۴].

۴- نتیجه‌گیری

پراکندگی، تراکم، تعدد قوانین و مقررات و فقدان انسجام لازم در وظایف و ماموریت‌های دستگاه‌ها، نه تنها قانونگذاران و حقوقدانان اهل فن را در وضع، تفسیر و برداشت از قوانین با چالش مواجه می‌سازد بلکه همواره مردم و مجریان را در کشاکش اجرای احکام قانونی و استخراج حقوق و تکالیف مردم در ابهام و سرگردانی قرار می‌دهد. در سطح مباحث کلان قانونی و حقوقی کشور از حدود دهه پنجاه شمسی، مقوله‌ای تحت عنوان تنقیح و پالایش قوانین مطرح شده است. پیشینه جمع‌آوری و مکانیزه کردن قوانین به قبل از انقلاب باز می‌گردد و بعد از پیروزی انقلاب نیز در مقاطع زمانی مختلف این مقوله با شدت و ضعف‌هایی مطرح شده است، به خصوص در سال‌های اخیر تحولات جدی و اثر بخشی، در این عرصه مشاهده می‌شود. بنابر دلایلی چون ایجاد شفافیت بیشتر در قوانین از طریق یکپارچه سازی آنها تحت عنوان قوانین وزارت نیرو و حذف عناوین قانونی غیرشفاف، نوسازی قوانین قدیمی و حذف قوانینی که موضوعاً منتفی شده یا متروک مانده و بنا به دلایلی قابلیت اجرایی ندارد، رفع اختلاف و منازعات قانونی موجود در مورد اعتبار یا عدم اعتبار قوانین موجود یا اختلافاتی که در برداشت از قوانین موجود دارد، تأمین پتانسیل‌ها و نیازهای قانونی به لحاظ باز شدن افق‌های جدید در انجام ماموریت‌های وزارت نیرو، روان سازی قوانین صنعت آب و برق با هدف روان نمودن فعل و انفعالات تصویب قوانین در مجلس و تسهیل در مراجعات مردم، ضرورت تدوین قانون جامعی به منظور جایگزین تمامی قوانین موجود صنعت آب، برق و آب و فاضلاب از سالها پیش احساس و فعالیت‌هایی نیز انجام شده است که تدوین پیش نویس قانون جامع آب کشور نمونه‌ای از این فعالیت‌هاست که امید است با تسریع در روند تصویب و اجرای قانون فوق، مشکلات موجود ناشی از تعدد قوانین و مراکز تصمیم‌گیری مرتفع شده و به تبع آن از

موازی کاری‌ها و صرف سرمایه‌ها و منابع کشور در سایه قانونی جامع، کلان‌نگر، و منبعث از دیدگاه مدیریت یکپارچه و به هم پیوسته منابع آبی اجتناب گردد.

منابع

۱. قاسمی، ناصر، مجموعه قوانین و مقررات محیط زیست کشور، تهران، انتشارات بهنامی، ۱۳۸۵.
۲. سایت انجمن تخصصی مهندسی آب ایران، مدیرکل دفتر حقوقی وزارت نیرو.
۳. پایگاه اطلاع‌رسانی شرکت مدیریت منابع آب ایران.
۴. سایت ایران هیدرولوژی.